

**Лекция на министъра на отбраната на Република България
Аню Ангелов в Колежа по отбраната на НАТО - висш курс**

Рим, 17 юли 2012 г.

**НАТО СЛЕД СРЕЩАТА НА ВЪРХА В ЧИКАГО И БЪЛГАРСКАТА
ОТБРАНИТЕЛНА ПОЛИТИКА**

**Господин Комендант, Ваше Превъзходителство, генерали, дами и
господа,**

За мен е голямо удоволствие и привилегия да бъда тук и да разкрия пред вас своите мисли във връзка с влиянието на дневния ред на Чикаго върху въоръжените сили и сигурността. Темата е от централно значение и особена важност за вас 120-те участници във Висшия курс. Особено защото решенията от Чикаго ще оказват влияние върху бъдещите ви задачи, които ще изпълнявате на постове в структурите на НАТО или на съответните свързани с Алианса постове в столиците на вашите страни.

Само преди два месеца ние, представителите на страните-членки на НАТО и нашите партньори, се събрахме в Чикаго, за да обсъдим най-важните въпроси на настоящето и бъдещето на нашия Алианс, както и такива, свързани с международния мир и сигурност. Аз съм абсолютно убеден, че вие сте запознати с всички документи, създадени като резултат на тази среща и няма да обсъждам техните подробности.

Онова, което бих желал да направя е да представя пред вас моята перспектива за онова, което сме постигнали, кои задачи сме разгледали и посочили като изпълнени, и с какво ни предстои да се справим.

За мене винаги е било най-важно на първо място да изтъкна еволюцията на НАТО за времето от една среща на върха до следващата, конкретните въпроси, по които сме взели решение и проблемите, които сме идентифицирали, за да ги разрешим през следващия период.

Самият факт, че сме се събрали в Чикаго, колкото и символичен да е той, беше красноречив знак за мене, че ние искаме да подчертаем жизнеността на трансатлантическата връзка, като това беше едно от нашите важни послания до обществеността. Вие знаете, че след тъй наречената промяна на фокуса към Азия в отбранителната стратегия на САЩ, някои анализатори многократно задаваха въпроса – ще пострада ли трансатлантическата връзка от тази декларирана промяна във фокуса от Европа към Азия? Аз трябва да заявя, че тази среща беше неопровержимо доказателство, че трансатлантическата връзка е жива, че от двете страни на Атлантическия океан партньорите имат едни и същи цели и продължават да поддържат пълно разбирателство относно средствата, чрез които тези цели могат да бъдат постигнати. Декларацията за Междинната способност на НАТО по ПРО в Европа е много убедителен пример за това.

Друг важен въпрос, който аз като министър на отбраната, участвал в Срещата на върха в Лисабон през ноември 2010 г. и в тазгодишната среща в Чикаго не мога да не обсъдя е: до каква степен са изпълнени ангажиментите, поети в Лисабон, как съюзниците са дали своя принос към колективната сигурност в съответствие с решенията взети там, как сме подобрили нашите съвместни операции, успели ли сме да намерим по-ефективни начини за изграждане на нашите способности и каква работа сме извършили по развитието на връзките ни с нашите партньори през тези осемнадесет месеца, които разделят двата форума.

От отправната точка, на която се намирам, отговорите на тези въпроси са в положителна посока - тук мога да спомена като пример операцията, която НАТО извърши в Либия. Само девет дни след като резолюцията на ООН беше приета, Алиансът вече присъстваше във въздушното пространство на Либия след задълбочена и прецизна работа на тихата дипломация, включително съвършено ръководените процеси на политически консултации и военно планиране. Това беше за мен едно от доказателствата за възможностите на съюзниците да действат съгласувано, когато това е необходимо и на политическо, и на военно ниво.

Сред различните теми фокусът на дискусиите в Чикаго беше съсредоточен върху три основни въпроса: прогресът на дейността по успешното завършване на нашата мисия в Афганистан; способностите, които във време на строги икономии трябва да ни направят способни да отговорим на предизвикателства пред нашата

сигурност, предизвикателства, които са от все по-разнообразен характер и връзките ни с нашите партньори.

Нека започна с Афганистан. Дискусиите по най-голямата и най-важна военна операция на НАТО бяха фокусирани върху това как успешно да приключим бойната мисия там и да постигнем съгласие по следващата основна задача – как да подкрепяме Афганистан след като ролята на Алианса във военен аспект бъде изпълнена успешно докрай. Както добре знаете в тази операция ние, съвместно с правителството на Афганистан и нашите партньори, преминахме през различни етапи и сега сме изправени пред най-важния процес, а именно пълното предаване на отговорността за сигурността на страната на афганистанското правителство и на Афганистанските национални сили за сигурност /АНСС/. Съюзниците постигнаха съгласие, че НАТО ще приключи своята бойна мисия в края на 2014 г. и тогава Афганистанските национални сили за сигурност ще упражняват пълен контрол над тяхната страна. Понастоящем около $\frac{3}{4}$ от територията на Афганистан е контролирана от АНСС и полицията. Смятаме, че 2013 г. ще бъде година с изключителна важност за успеха на прехода – ние ще продължаваме да предоставяме помощ и подкрепа, когато е необходимо, но Афганистанските национални сили за сигурност ще бъдат водещи навсякъде в Афганистан.

Друга важна страна, свързана с края на нашата бойна мисия е изтеглянето на войските от Афганистан. Това е широко-машабна, опасна и скъпа операция. Нашият подход е да проведем „интелигентно“ следващо развърщане съвместно с другите съюзници и партньори, участващи в операцията, имайки предвид, че хиляди войници и много тонове оборудване, оръжия и муниции трябва да бъдат транспортирани до съответните им страни. Вече сме разработили плановете си за оттегляне и сме изчислили приблизителната стойност след приемането на нашата Стратегия за Афганистан, която урежда завършването на бойната ни мисия до края на 2014 г., и завръщането на всичките наши войски с изключение на онези, които ще бъдат ангажирани в групи, предоставящи съвети.

Решенията за периода след 2014 г. са от ключово значение. Сред съюзниците е постигнато съгласие, че НАТО ще продължи ангажиментите си по обучението, предоставянето на съвети и подпомагането на Афганистанските национални сили за сигурност /АНСС/. Трябва да признаем, че този процес няма

да бъде лесен предвид факта, че преобладаващата част от онези, които навлизат в АНСС трябва да бъдат обучени, включително в буквалния смисъл на думата – да бъдат научени да четат и пишат. Страните-членки на НАТО и нашите партньори от ИСАФ трябва да дадат своя принос към този процес на укрепване на Силите за сигурност на Афганистан, защото те ще гарантират, че талибаните няма да се върнат на власт.

Също така ние трябва да привлечем подкрепата на международната общност с цел идентифициране източници за подкрепа на функционирането на АНСС след 2014 г., като единствен гарант, опазващ сигурността на страната. Тези решения бяха обсъдени с нашите партньори от коалицията, формираща ИСАФ и от представители на най-високо ниво на ЕС и ООН, в резултат на което всички участници отново потвърдиха своите ангажименти.

За сигурността на Афганистан и за успешното изпълнение на бойната операция, както и за изтеглянето на нашите войски, изключително важно е съседните страни да водят последователна политика на забрана въстанически групи да преминават техните граници и след това да се завръщат в Афганистан. На първо място бих отбелязал значението на Пакистан в това отношение. Пакистан е също изключително важен за снабдяването на войските на НАТО в Афганистан и ние сме изключително доволни от решението тези доставки да се възобновят след известно прекъсване.

Нашият втори основен фокус бяха отбранителните способности. Обсъдихме какви способности е необходимо да изгради Алиансът и как те трябва да бъдат придобити по време на остра финансова и икономическа криза и намаляващи бюджети за отбрана. В крайна сметка приехме списък с отбранителни способности, основаващ се на анализа на характера на съвременните методи за водене на военни действия и необходимостта от адекватна и своевременна информация за ранно предупреждение. Опитът ни от бойните операции ни даде ясно да разберем, че е необходимо да издигнем като приоритет защитата на нашия военен личен състав, както и пълната логистична поддръжка на операциите. Друг важен урок, който сме усвоили, особено след събитията в някои страни от северна Африка миналата година, е, че ни е необходимо по-добро разузнавателно осигуряване на войските и силите, по-задълбочен анализ на свързаните със сигурността събития по целия свят.

Целта ни за 2020 г. е да планираме нашите способности по такъв начин, че макар и да се различаваме по численост или финансов потенциал, понякога дори и в позициите си по някои детайли – ние трябва да изградим отбранителна способност не просто равна на сумата от нейните елементи, но и на качествено ново ниво – по-силна и по-гъвкава.

Декларацията на Срещата на върха в Чикаго по Отбранителните способности „Към сили на НАТО 2020“, потвърждава нашата решимост НАТО да поддържа и развива способности, необходими за изпълнението на неговите основни централни задачи: колективна отбрана, управление на кризи и сигурност, постигната чрез сътрудничество – като по този начин Алиансът изпълнява ключова и водеща роля в опазването на сигурността в света.

В рамките на концепцията за Интелигентна отбрана ние одобрихме пакет от повече от 20 многонационални проекти, основани на принципа на сътрудничество, без да създаваме дублиране на функции. Още от самото начало България застава твърдо зад тази инициатива, защото тя ще ни направи способни да притежаваме способности и умения, които ние по друг начин не бихме могли да придобием. Вече имаме положителен опит от сътрудничеството в стратегическия транспорт, позволяващ ни чрез годишни такси, които са в нашите възможности, да осъществим транспортирането на нашия контингент в Афганистан, което всъщност е елемент от „интелигентното“ следващо развъръщане, за което говорих по-рано. Важното за успеха на концепцията е да имаме силна политическа воля за нейното осъществяване, защото то зависи от безусловното доверие между нашите страни. Трябва да се откажем от неща, които ни изглеждат необходими, но не допринасят към колективната отбрана на страните на НАТО, като също трябва да си сътрудничим, за да създадем съвместни способности.

България вече е заявила своето намерение да участва в 15 проекта по „Интелигентната отбрана“ на НАТО, разпределени в три групи.

Пет от тези проекти са част от група едно. Типично за тях е наличието на водеща нация, утвърдени страни- участнички, както и обхват на проекта, одобрен от тези страни. Нашата страна участва в проекти като: Обучение във виртуална бойна среда, Програма за индивидуално обучение и образование, Многонационален Съвместен Щаб – Улм, Ролята на жените в сигурността и

отбраната и Центрове за изследване, изграждане и развитие на способности като средища на образование и индивидуално обучение.

Нека кажа няколко думи за два важни проекта, по един от които България е водеща страна.

Проектът „Ролята на жените в сигурността и отбраната“ води началото си от октомври 2011 г. в рамките на SEDM /Срещи на министрите на отбраната на страните от Югоизточна Европа/ като израз на волята ни да разширим регионалното сътрудничество. Целта на проекта е подобряване на оперативните способности, поддържащи интеграцията в условията на многообразието на Алианса и политиката на равенство на човешкия фактор в националните сили в сигурността и отбраната. Това е процес, първата конференция по който беше поведена миналата седмица в София.

Опитвайки се да посрещне друго нетърпящо отлагане предизвикателство с нарастващи измерения, България разработва Център за изследване, изграждане и развитие на способности на НАТО за управление на кризи и оказване на помощ при бедствия. Съществува изискване да отговорим на нуждата от засилване способностите на нациите за по-добро гражданско-военно взаимодействие и отговор при кризи и бедствия.

Нашето разбиране в България е, че регионалният подход е много важен за успеха на инициативата по Интелигентната отбрана –близостта в географско отношение на нации е гаранция и за техните сходни стратегически цели. Така че е много вероятно приликите между националните нива на амбиции да улеснят осъществяването на регионалния всеобхватен подход при изграждане на отбранителни способности.

България активно подкрепя и развитието на инициативата на ЕС „обединяване и споделяне на способности“. Трябва да положим всички възможни усилия, за да избегнем скъпо струващото дублиране на инвестиции и да гарантираме по-голяма ефективност и ползотворност. Това е особено валидно за стратегическото партньорство НАТО-ЕС.

Измежду всички проекти, насочени към изграждане на съвместни способности, аз ще привлека вниманието ви към ПРО. На срещата ние

декларирахме Междинната способност на НАТО по ПРО /противоракетна отбрана/. По този начин НАТО демонстрира принципа на неделимостта на сигурността на всички страни-членки на Алианса и капацитета си да адаптира своите ресурси към растящите и бързо променящи се заплахи в съвременния свят. ПРО на НАТО ще създаде по-всеобхватен модел на европейска сигурност. По-нататъшното изграждане на архитектурата на ПРО би могло да окаже положително въздействие върху контрола на въоръженията, както и върху усилията в борбата срещу разпространението на балистични ракети. Още повече, че ние ще демонстрираме и силата на трансатлантическата връзка.

Нека спомена в рамката на тези способности Програмата за Съюзно земно наблюдение (AGS), която се разглежда като пример – „хибрид“ за многонационално и колективно сътрудничество, което по същество е тип проект по „Интелигентната отбрана“. Тази абсолютно необходима система ще предостави на командирите всеобхватна картина на ситуацията на бойното поле. Системата за съюзно земно наблюдение (AGS) ще направи Алианса способен постоянно да извършва наблюдение над големи площи от безпилотни въздушни платформи, летящи на голяма височина, характеризиращи се с висока надеждност за продължителни периоди от време и изпълняващи задачи в големи зони за дежурство при всякакви метеорологични и светлинни условия.

Партньорствата на НАТО бяха основен елемент на Срещата на върха в Чикаго, защото ние осъзнаваме повишаващата се роля на нашите партньори и в операциите, и при разработване на съвместни способности, където това е възможно. Аз смятам, че тази роля ще се повишава в бъдеще и за нас е от особена важност да намираме начини за интеграция на нашите партньори в процесите по планиране и обучение на нашата организация, така че партньорите ни да бъдат в състояние да дават в пълна мяра своя принос към нашия отбранителен потенциал. Онова, което не се случи в Чикаго е разширяването на НАТО. Външните министри се срещнаха с техните колеги от страните, които кандидатстват за членство в Алианса – бившата Югославска Република Македония, Черна Гора, Босна и Херцеговина и Грузия, което е недвусмислен знак, че вратите на НАТО са отворени. Перспективата за членство в НАТО е силно въздействащ мотив страните да продължават с демократичните реформи, с реструктурирането на сектора отбрана, с приноса си към международния мир и сигурност. Следователно политиката на отворени врати трябва да бъде продължена от НАТО

в бъдеще. Надявам се, че следващата среща на върха ще бъде посветена на новото разширяване на НАТО.

Нека тук не отминаваме с мълчание темата Русия – знаете добре, че руският президент отклони поканата за Срещата на върха и че сесията на Комитета „НАТО-Русия“ не се състоя в Чикаго. Основните причини за това са липсата на сътрудничество по ПРО и различните позиции по отношение на Грузия. Очевидно на този етап преобладава недоверието. Но ние виждаме значителни възможности за сътрудничество в сферата на операциите, особено в Афганистан. От друга страна Русия трябва да разбере, че ПРО не е насочена срещу която и да било страна, най-малко срещу нея. Това е система, която трябва да гарантира, че територията на НАТО е защитена от балистични ракети независимо откъде произтича заплахата. Ние бихме приветствали сътрудничество с Русия по всички въпроси от общ интерес, както и по спорните въпроси. България би поела инициативата да установи постоянен диалог на различни нива, включително между неправителствени организации, академии и бизнеси, за да бъде преодоляно подобно недоверие.

Нека се опитам да обобщя моето впечатление от Срещата на върха в Чикаго – тя доказва виталността на способността на Алианса да идентифицира нуждите на страните-членки по отношение сигурността на света, взет в неговата цялост и да отговаря на тях в необходимата степен. Но НАТО също така демонстрира и много висока способност да открива собствените си недостатъци, да идентифицира областите със слабости и да очертае мерки за тяхното преодоляване. По този начин ние създадохме атмосфера на доверие между съюзниците така, че дори по време на финансова криза и строги икономии, ние можем да изтъкваме нашите приоритети и да правим правилния избор, да формулираме решения и да ги изпълняваме посредством правилно подбрани за целта средства.

Позволете ми накратко да засегна някои въпроси, свързани с Министерството на отбраната на Р. България и относно това какви решения прилагаме спрямо предизвикателствата, пред които сме изправени. През 2010 г. ние проведохме Преглед на структурата на въоръжените сили, чиито решения бяха обобщени в Бялата книга за отбраната и въоръжените сили. По-късно бяха разработени План за развитието на въоръжените сили и Инвестиционен план-програма до 2020 г. на Министерството на отбраната. Тези документи предоставят

ясна визия за управлението и балансирането на ресурсите, и фокусирането върху способностите в новата среда.

Ние създадохме и разработихме в нейната цялост рамка от стратегически документи с определени национални интереси, цели и ниво на амбиция в отбраната, хармонизирани с основните стратегически и концептуални документи на НАТО и ЕС. Стратегията за националната сигурност на България беше одобрена от Народното събрание през февруари 2011 г., а Националната отбранителна стратегия беше приета от Правителството през април 2011 г.

Един от принципите, залегнали в Отбранителната стратегия, е интегрирания сектор за сигурност, което означава споделяне на ресурсите между различни правителствени структури.

Същността на нашата стратегия е да изградим Единен комплект въоръжени сили при единна C2 система, действащи както в мирно време, така и в условията на криза. Те ще имат адекватна организация, въоръжения и обучение, ще бъдат подготвяни посредством едни и същи програми, използвайки унифицирани работни процедури, едни и същи методи и доктрини, и ще бъдат финансово и материално обезпечени.

Същността на силите ще бъдат батальонните бойни групи. Ние ще намалим числеността на войските, но това няма да доведе до намаляване на съществуващите способности, нещо повече – то трябва да обезпечи тяхното понататъшно развитие. Поради тази причина ние въвеждаме нова концепция за батальонните бойни групи, които ще бъдат подготвяни, обучени екипирани за три типа мисии на въоръжените сили: отбрана, поддържане на международния мир и сигурност и принос към националната сигурност в мирно време. Първата батальонна група ще бъде сертифицирана до края на 2012 г.

Един от непосредствените резултати на трансформацията е, че ние имаме изцяло интегрирана структура на Министерството на отбраната на стратегическо ниво и също така интегрирана командна структура на оперативно ниво. Беше формирано интегрирано оперативно ниво на системата за командване и контрол /C2/ на основата на новосъздаденото Съвместно командване на силите и командвания на видовете въоръжени сили. Това подобри функционирането на

административния капацитет на стратегическо ниво, елиминира множество случаи на дублиране на функции и възвърна доверието в реформите.

Командирът ще получава непосредствено колкото е възможно повече разузнавателна информация, даваща му възможност да оперира, включително ISTAR (Разузнаване, наблюдение, откриване на цели и целеуказване). По този командирите се подготвят, обучават се заедно и ще създадат много по-добър боен потенциал.

Целта на всички тези реформи е фокусът да бъде неотклонно насочван към способностите на въоръжените сили, върху тяхното обучение, окомплектоване с личен състав, поддръжката им и ротация на подразделенията, участващи в операции.

С оглед продължаващата реформа във въоръжените сили, ние създадохме резерв. Това ще ни позволи за разполагаме с обучен личен състав за операции по време на криза при май-малки разходи на средства. Резервът ще увеличи подкрепата в мирно време, като ще бъде използван в широк спектър от мисии и операции, включително защита на населението по време на бедствия и критични обстоятелства.

Участието в операции е важен елемент от трансформацията на нашите въоръжени сили. Тя е сред най-важните аргументи за преосмисляне структурата на въоръжените сили, превъоръжаването и модернизацията. Опитът, придобит от нашите сили и структури посредством участие във военни операции, се оказва от изключителна важност. Затова нашият най-висок приоритет е поддръжката на контингентите, развърнати в операции, тяхното обезпечение, навременната ротация и безопасно завръщане в родината. Като член на НАТО и ЕС Република България дава своя принос към международните усилия за поддръжане на мира и стабилността в обхванатите от кризи региони. Ние ще продължим нашия ангажимент към операциите и мисиите на НАТО и ЕС в Афганистан, Косово, Босна и Херцеговина, Грузия, Сомалийския басейн и в регионите, където има необходимост от нашите контингенти.

България развива мащабно регионално сътрудничество, насочено към засилване на нашите способности. Започнахме като подписахме документи с нашите съседи – съюзници от НАТО по защита на въздушното пространство.

Започнахме също така и разговори за евентуално съвместно придобиване на военно оборудване.

Обръщайки се отново към Чикаго, бих желал да заявя, че Срещата на върха доказва жизнеността на Алианса, неговата способност да идентифицира нуждите в сферата на сигурността и изискванията на страните-членки, паралелно с ангажимента на Алианса към мира и сигурността по целия свят. НАТО също така доказва желанието и способността си да идентифицира и признава възможни слаби пунктове в своята дейност, както и да изгради консенсус сред страните-членки относно необходимите мерки за преодоляване на тези слабости.

В самия край позволете ми да изтъкна още веднъж, че според мене сътрудничеството и интеграцията нямат алтернатива както за гарантиране мира и просперитета, така и за поддържане на стабилността. Следователно ние трябва да продължим развитието на процеса и да поддържаме неговата мощ.

В края на моята реч днес аз бих желал да ви пожелаем всичко добро, висок успех и ползотворна дейност в Колежа по отбрана на НАТО на вас, всичките 120 членове на Висшия Курс!

Благодаря за вашето внимание!